



Österbottens förbund  
Pohjanmaan liitto

02.09.2021

ÖFPL/172/03.05.03/2021

Miljöministeriet

[kirjaamo@ym.fi](mailto:kirjaamo@ym.fi)

VN/12128/2019

## **Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till naturvårdslag och om ändring av andra lagar i anslutning till naturvårdslagen**

### Bakgrund

Miljöministeriet har berett regeringens förslag till naturvårdslag. Samtidigt föreslås ändringar av främst teknisk karaktär i en del andra lagar.

Nuvarande naturvårdslag och med stöd av den givna naturvårdsförordningen trädde i kraft år 1997. Revideringen av naturvårdslagen baserar sig på utvärderingar av gällande lag gjorda 2010 och 2020. Genom reformen förverkligas målet i statsminister Sanna Marins regeringsprogram att stoppa förlusten av biologisk mångfald i Finland. Syftet är också att öka acceptansen för naturskydd samt effektivisera de administrativa förfarandena samt att naturvårdslagens roll ska bli tydligare i förhållande till den övriga lagstiftningen som gäller miljön.

Den gällande naturvårdslagens allmänna struktur och flera paragrafer i den förblir i stort sett oförändrade, men lagen kompletteras och ses över till många delar. Betydande ändringar föreslås gällande till exempel lagens allmänna bestämmelser, utvidgningen av planeringen av naturvård samt stärkandet av skyddet av naturtyper och arter. I de helt nya kapitlen föreslås bestämmelser om förvaltningen av naturvården, om utbyte, import och export av arter samt om hanteringen av information om naturen. I det nya kapitlet om ekologisk kompensation föreskrivs det dessutom om kompensation för försämring till följd av undantag från skyddet, om produktion av naturvärden och om verifiering av frivillig kompensation.

## Utlåtande

I 1§ gällande lagens syfte står det i punkt 1 att syftet med denna lag är att trygga den biologiska mångfalden. Österbottens förbund undrar om ordet trygga i detta sammanhang avser både bevarande och utvecklande av den biologiska mångfalden? Möjligheten att öka och främja den biologiska mångfalden genom utvecklande och vård av områden bör beaktas. Vidare står det i punkt 2 att syftet med denna lag är att vårda naturens skönhet och landskapets värde. Det framkommer inte i 3§ som behandlar definitioner vad som avses med ordet skönhet i detta sammanhang. Uttrycket "skönheten finns i betraktarens öga" formades av den irländska författaren Wolfe Hungerford redan år 1878. Det kan leda till otaliga tolkningar av vad skönhet betyder i en lagparagraf.

I 12§ står det att kommunen främjar skyddet och ett hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden samt landskapsvården inom sitt område. Österbottens förbund anser att det i stället bör stå att kommunen främjar den biologiska mångfalden, eftersom skydd är endast en av metoderna att främja biologisk mångfald.

I 14§ Nationell strategi och nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald står det att Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för sitt område utarbeta en genomförandeplan för den biologiska mångfalden. Vidare står det att beredningen av den regionala genomförandeplanen ska grunda sig på bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap. Gällande det vill Österbottens förbund starkt betona att den bästa tillgängliga vetenskapliga kunskapen ska vara jämlik och tillgänglig för alla regioner. Det bör även finnas tillräckliga resurser för inventering, utredning och forskning för ändamålet inom hela landet. Ytterligare bör materialets användbarhet på landskapsnivå beaktas då nationella utredningar görs. Det vore på sin plats att lagstifta att nationella sakkunnigorganisationer har skyldighet att producera data på landskapsnivå. Österbottens förbund anser det viktigt att det nationella ekosystemobservatoriet (FEO) förverkligas snarast möjligt.

I samma paragraf står det att en tillräcklig växelverkan med de centrala aktörerna i området ska säkerställas vid utarbetandet av genomförandeplanen. Österbottens förbund ser det som befogat att det i paragrafen skrivs in att områdets kommuner och landskapsförbund deltar i utarbetandet av genomförandeplanen.

Ytterligare ställer sig Österbottens förbund frågande till formuleringen "Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för sitt område utarbeta en genomförandeplan för den biologiska mångfalden." Valet av ordet *kan* är vagt och ger upphov till frågor om jämlikt förverkligande inom hela landet jämte jämlik resursering för ändamålet.

I 18§ Deltagande och växelverkan står det att vid naturskyddsplanering ska ekonomiska, sociala och kulturella synpunkter samt regionala och lokala särdrag beaktas. Österbottens förbund anser att även stävjandet av och anpassning till klimatförändringen bör nämnas i detta sammanhang.

I 65§ och 66§ lagstiftas om hotade naturtyper. Enligt gällande naturvårdslag har hotsituationen för naturtyper ingen rättslig verkan. 66§ skulle medföra för myndigheterna att skyldigheten att beakta hotsituationen för naturtyper får rättsverkan. Österbottens förbund konstaterar att detta har direkt betydelse för landskapsplanläggningen eftersom den här paragrafen ska beaktas vid uppgörandet av landskapsplaner.

Både kravet att beakta hotade naturtyper och arter samt kravet på kompensering väcker frågor om inventeringars noggrannhet. Hur noggranna inventeringar börjar det förväntas att ska ligga som grund för landskapsplaner? Samtidigt revideras markanvändnings- och bygglagen som enligt pågående beredning syftar till att landskapsplanerna ska bli mer strategiska. Dessa målsättningar är i konflikt med varandra. Om landskapsplanerna ska vara mer strategiska bör kravet om inventeringars noggrannhet minska. I stället behövs mer analysarbete som baserar sig på nationellt jämlika datamaterial.

I 98§ lagstiftas om kompensationsåtgärder. En omfattande ny sak i lagen är ekologisk kompensation. Bestämmelserna gällande ekologisk kompensation består av förpliktande kompensering och frivillig kompensering samt frivillig produktion av naturvärden som kan vara kopplade till de båda först nämnda. Frivillig kompensation skulle träda i kraft samtidigt som naturvårdslagen träder i kraft, men den förpliktande kompensationen senare. Meningen är att det under 2021 inleds pilotprojekt i vilka ekologisk kompensation används. På basen av erfarenheter från pilotprojekten utvärderas behovet av en revidering av lagstiftningen.

Med tanke på att majoriteten av planer som uppgörs syftar till att utveckla och bygga ut samhällsstrukturen så kommer det ekologiska kompensationskravet att än mer styra planer och

projekt till områden där det inte finns värden som skyddas av naturvårdslagen.

I 109§ Förvärvande av områden till staten står det att sättet på vilket skyddet genomförs ska anpassas till syftet med skyddet och skyddet ska så långt som möjligt genomföras på frivillig väg. Österbottens förbund vill understryka vikten av att skyddet ska basera sig på frivillighet.

I 110§ Genomförande av naturskyddsprogram står det att miljöministeriet kan besluta att till vissa delar avstå från att genomföra ett naturskyddsprogram. Den fråga som uppstår härav är om naturskyddsområdets gräns ändras då? Inom landskapet Österbotten finns exempel på områden där Natura-områdets gräns och naturskyddsområdets (dvs. skyddsprogramområdets) gräns inte sammanfaller och den regionala NTM-centralen gett utlåtande om att naturskyddsområdet till den del det är utanför Natura-området inte har skyddsvärden. Inventeras och granskas dessa avvikelser mellan Natura-områdets avgränsningar och naturskyddsområdenas/skyddsprogramområdenas avgränsningar? Då Natura-områden och naturskyddsområden ingår i ilagakraftvarande landskapsplaner har skillnaderna i avgränsningarna betydelse för markägarna, bland annat då det gäller möjligheten att få bidrag för skogliga åtgärder.

117§ handlar om uppgifter som ska registreras i datasystemet för naturvärden. I paragrafen står det att kommunen och landskapsförbundet ska i den mån det är möjligt lämna närings-, trafik- och miljöcentralen de uppgifter som i samband med kommunens verksamhet uppkommer om den biologiska mångfalden och de verksamheter som inverkar på den för registrering i datasystemet för naturvärden, om det inte är möjligt att registrera uppgifterna direkt i datasystemet. Österbottens förbund anser det svårförverkligat med tanke på de personella, ekonomiska och tekniska resurser kommunerna har och även med tanke på den varierade kvalitén på utredningar som görs. Det här är även en utmaning för landskapsförbunden.

Österbottens förbund ser det som positivt att landskapsförbunden enligt 119§ trots sekretessbestämmelserna har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter ur datasystemet för naturvärden som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som föreskrivits för dem.

Avslutningsvis vill Österbottens förbund lägga fram ytterligare några synpunkter.

Det är beklagligt och inte ändamålsenligt att revideringen av naturvårdslagen är tidtabellsmässigt i annat skede än revideringen av markanvändnings- och bygglagen. Detsamma gäller även andra lagrevideringar som pågår. Det är av yttersta vikt att innehållet i lagarna inte är i konflikt med varandra och att det inte heller dubbleras så att det skapar tolkningssvårigheter i praktiken lagarna emellan. Ur planläggningens synvinkel bör det i det fortsatta revideringsarbetet fästas speciell uppmärksamhet vid naturvårdslagens och markanvändnings- och bygglagens inbördes förhållande, tillämpningsområden och myndighetsrollerna.

Ett konkret exempel där naturvårdslagen och markanvändnings- och bygglagen måste granskas samtidigt är behovet av ekologiska förbindelser mellan områden med hotade naturtyper och arter. En enhetlig grönstruktur som omfattar ett hållbart ekologiskt nätverk ger förutsättningar för möjligheten att inte enbart bevara biologisk mångfald utan även att öka den biologiska mångfalden. Detta är viktigt även med tanke på de klimatutmaningar som är kopplade till biologisk mångfald.

Österbottens förbund ser det som viktigt att naturvårdslagen är i fas med de globala trenderna och kan svara mot de utmaningar och förändringar som sker i verksamhetsmiljön såsom klimatutmaningarna och digitaliseringen.

## ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Ann Holm  
Regionplaneringsdirektör

Christine Bonn  
Miljöexpert